TIESAS RĪKOJUMS (desmitā palāta)

2016. gada 2. jūnijā*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Brīvība veikt uzņēmējdarbību — Pamattiesības — Tiesību uz īpašumu ievērošana — Īpaša mantošanas shēma attiecībā uz lauku saimniecībām — Eiropas Savienības Pamattiesību harta — Piemērošanas joma — Savienības tiesību īstenošana — Neesamība — Pamatlietas fakti pirms attiecīgās dalībvalsts pievienošanās Eiropas Savienībai — Acīmredzama Tiesas kompetences neesamība

Lieta C-50/16

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Sąd Rejonowy w Koninie* (Koniņas rajona tiesa, Polija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2016. gada 12. janvārī un kas Tiesā reģistrēts 2016. gada 28. janvārī, tiesvedībā

Halina Grodecka **,**

piedaloties

Józef Konieczka **u.c.**

TIESA (desmitā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs F. Biltšens [*F. Biltgen*], tiesneši E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*] un M. Bergere [*M. Berger*] (referente),

ģenerāladvokāts M. Vatelē [*M. Wathelet*],

sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu sniegt atbildi, izdodot motivētu rīkojumu atbilstoši Tiesas Reglamenta 53. panta 2. punktam,

izdod šo rīkojumu.

Rīkojums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par LESD 2. un 8. panta interpretāciju, Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas, kas parakstīta Romā 1950. gada 4. novembrī, Pirmā protokola (turpmāk tekstā attiecīgi – "ECPAK" un "Pirmais protokols") 1. panta, ECPAK 14. panta, kā arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 17. panta 1. punkta interpretāciju.

* Tiesvedības valoda – poļu.

2 Šis lūgums tika iesniegts tiesvedībā, ko ierosinājusi *Halina Grodecka*, saistībā ar pieteikumu par mantojuma atklāšanos pēc *Kazimierz Konieczka* nāves 2000. gada 10. oktobrī.

Atbilstošās tiesību normas

3 *Kodeks cywilny* (Civilkodekss) 1058. un nākamajos pantos, redakcijā, kas ir piemērojama pamatlietas faktiskajiem apstākļiem, ir paredzēta īpaša shēma likumīgai lauku saimniecību, kuru platība pārsniedz 1 ha, īpašuma nodošanai mantojumā. Civilkodeksa 1059. pantā būtībā ir noteikts, ka tikai mantiniekiem, kuri mantojuma atklāšanās dienā strādā lauksaimniecības nozarē vai kuriem it īpaši ir profesionāla izglītība, lai nodarbotos ar kādu no lauksaimniecības darbībām, likumīgi manto lauku saimniecību, izslēdzot mantiniekus, kas neatbilst šiem nosacījumiem. Šī kodeksa 1064. pantā īpaši ir paredzēts, ka profesionālās izglītības, kas uzskatāma par pienācīgu, lai nodarbotos ar kādu no lauksaimniecības darbībām, kas ļauj mantot lauku saimniecību, definīcija ir noteikta Ministru Padomes noteikumos.

4 Saskaņā ar Civilkodeksa 1063. pantu lauku saimniecība tiek nodota mantiniekiem, piemērojot vispārējos principus, tikai tad, ja ne mirušā laulātais, ne kāds no vecākiem, kuriem mantojums ticis likumīgi novēlēts, neatbilst šādas saimniecības mantošanai paredzētajiem nosacījumiem.

5 Visbeidzot, Civilkodeksa 925. pantā ir noteikts, ka mantojuma masa tiek nodota mantiniekam mirušā nāves dienā.

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

6 Šī tiesvedība *Sąd Rejonowy w Koninie* (Koniņas rajona tiesa, Polija) ir saistīta ar *H. Grodecka* iesniegtu pieteikumu par mantojuma atklāšanos pēc *K. Konieczka* nāves, kas iestājusies 2000. gada 10. oktobrī. Attiecīgo mantojumu galvenokārt veido lauku saimniecība, kuras platība ir lielāka par1 ha.

7 No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka procedūra par mantojuma atklāšanos, pamatojoties uz pamatlietas faktiskajiem apstākļiem piemērojamajām tiesību normām, ir vērsta uz to, lai it īpaši noteiktu mantojuma masai vai vienas šīs masas daļai piederošās lauku saimniecības raksturu, kā arī mantinieku vai mantiniekus. Prasība, saskaņā ar kuru ir jānosaka šis raksturs, attiecas tikai uz mantojumiem, kuru atvēršanās, kā šajā gadījumā, ir notikusi pirms 2001. gada 14. februāra – datuma, kurā ir pasludināts *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa, Polija) 2001. gada 31. janvāra spriedums, kurā tiesību normas, ar kurām tika reglamentēta attiecīgā īpašā shēma, kas pēc tam tika atcelta, tika pasludinātas par esošu pretrunā Konstitūcijai.

8 Iesniedzējtiesai ir šaubas attiecībā uz minēto tiesību normu saderību ar Pirmo protokolu un Hartas 17. panta 1. punktu. Proti, ar šīm tiesību normām mantiniekiem tiek liegts mantojums, kas tiem pienākas, nosakot materiālus ierobežojumus ar lauku saimniecību saistītiem mantošanas pamatiem. Tādējādi mantiniekam, kam nav nepieciešamās kvalifikācijas, lai varētu mantot lauku saimniecību, Polijas valsts *de facto* ekspropriētu šo mirušās personas mantojuma daļu.

9 Turklāt, pēc iesniedzējtiesas domām, tiesību normas pamatlietā varētu būt pretrunā ECPAK 14. pantam un LESD 8. pantam, liekot uzdot jautājumu, vai tas, ka ir noteikta mantinieku, kam mantojums novēlēts, nošķiršana saskaņā ar attiecīgajos valsts tiesību aktos paredzētiem materiāliem kritērijiem, ir attaisnots.

10 Šajos apstākļos *Sąd Rejonowy w Koninie* (Koniņas rajona tiesa, Polija) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai LESD 2. un 8. pants, Pirmā protokola 1. pants, ECPAK 14. pants un Hartas 17. panta 1. punkts, kuros tiek garantēti tiesību pārākuma, vienlīdzības, nediskriminācijas un īpašuma aizsardzības principi, ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā valsts tiesību normas, ar kurām tiek ierobežota lauku saimniecības nodošana mantojumā, ja mantinieks – Polijas pilsonis vai citas valsts valstspiederīgais – neatbilst noteiktiem materiāliem kritērijiem, kas paredzēti tiesību aktos un precizēti īstenošanas aktā?"

Par Tiesas kompetenci

11 Savā jautājumā iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Savienība tiesības ir pretrunā valsts tiesību normām, ar kurām tiek ierobežota lauku saimniecības nodošana mantojumā, ja mantinieks neatbilst noteiktiem materiāliem kritērijiem, kas saistīti ar viņa spēju vadīt šādu saimniecību.

12 Saskaņā ar Tiesas Reglamenta 53. panta 2. punktu, ja kādas lietas izskatīšana acīmredzami nav Tiesas kompetencē, tā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas var jebkurā brīdī, neveicot tālākas procesuālās darbības, lemt, izdodot motivētu rīkojumu.

13 Šajā lietā ir jāpiemēro šī tiesību norma.

14 Proti, pirmkārt, ir jāatgādina, ka interpretēt Savienības tiesības attiecībā uz to piemērošanu jaunā dalībvalstī ir Tiesas kompetencē, tikai sākot no pēdējās minētās pievienošanās Eiropas Savienībai datuma (šajā ziņā skat. spriedumus, 1999. gada 15. jūnijs, *Andersson* un *Wåkerås-Andersson*, C-321/97, EU:C:1999:307, 31. punkts; 2006. gada 10. janvāris, *Ynos*, C-302/04, EU:C:2006:9, 36. punkts, kā arī rīkojumu, 2014. gada 5. novembris, *VG Vodoopskrba*, C-254/14, nav publicēts, EU:C:2014:2354, 10. punkts).

15 Taču no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka pamatlietas faktiskie apstākļi ir notikuši pirms Polijas Republikas pievienošanās Savienībai, proti, pirms 2004. gada 1. maija. Proti, mirušais, kura mantojums ir pamatlietas priekšmets, nomira 2000. gada 10. oktobrī. Saskaņā ar Civilkodeksa 925. pantu mantojuma masas nodošana mantiniekam ir stājusies spēkā šajā pēdējā minētajā datumā.

16 Otrkārt, attiecībā, konkrētāk, uz lūgto LESD 2. un 8. panta un Hartas 17. panta interpretāciju, no Hartas 51. panta 1. punkta izriet, ka tās noteikumi attiecas uz dalībvalstīm tikai tad, ja tās īsteno Savienības tiesības. LES 6. panta 1. punktā, kā arī Hartas 51. panta 2. punktā ir precizēts, ka ar šīs pēdējās minētās normām nekādi netiek paplašinātas Savienības kompetences, kādas tās ir definētas līgumos.

17 Taču pamatlietas process ir saistīts ar pieteikumu par mantojuma atklāšanos uz Polijas tiesību materiālo un procesuālo tiesību normu pamata, turklāt neviens lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu elements neļauj secināt, ka šajās tiesību normās tiek īstenotas Savienības tiesības Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē vai arī ka tās attiecas uz Savienības "rīcību" LESD 8. panta izpratnē.

18 Tādējādi nav Tiesas kompetencē atbildēt uz uzdoto jautājumu, ciktāl tas attiecas uz LESD 2. un 8. panta, kā arī uz Hartas 17. panta interpretāciju (šajā ziņā skat. spriedumu, 2010. gada 22. decembris, *Omalet*, C-245/09, EU:C:2010:808, 18. punkts, kā arī rīkojumu 2013. gada 30. maijs, *Fierro* un *Marmorale*, C-106/13, nav publicēts, EU:C:2013:357, 11.–14. punkts un tajos minētā judikatūra).

19 Visbeidzot, attiecībā uz lūgto Pirmā protokola 1. panta un ECPAK 14. panta interpretāciju, protams, ir taisnība, ka šīs tiesību normas daļēji sakrīt ar Hartas 17. pantu, kurā ir runa par tiesību uz īpašumu aizsardzību, kā arī ar tās 21. pantu par diskriminācijas aizliegumu. Tomēr, kā tas jau ir konstatēts šī rīkojuma 17. punktā, lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu nav ietverts neviens konkrēts elements,

kas ļautu uzskatīt, ka šīs pamatlietas priekšmetam ir saikne ar Savienības tiesībām. Šādā situācijā nav Tiesas kompetencē atbildēt uz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu (šajā ziņā skat. rīkojumu, 2011. gada 1. marts, *Chartry*, C-457/09, EU:C:2011:101, 25. un 26. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

20 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz Tiesas Reglamenta 53. panta 2. punkta pamata ir jākonstatē, ka Tiesa acīmredzami nav kompetenta atbildēt uz *Sąd Rejonowy w Koninie* (Koniņas rajona tiesa) uzdoto jautājumu.

Par tiesāšanās izdevumiem

21 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (desmitā palāta) izdod rīkojumu:

Eiropas Savienības Tiesa acīmredzami nav kompetenta atbildēt uz *Sąd Rejonowy w Koninie* (Koniņas rajona tiesa, Polija) uzdoto jautājumu.

[Paraksti]